

УДК 378. 147: 811

М.Г.Ступак,

Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
м. Чернівці

СТВОРЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО МОВНОГО ПОРТФЕЛЯ СТУДЕНТА ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У НЕМОВНИХ ВНЗ

У статті розглядається ефективність створення мовного портфеля студента для вдосконалення процесу вивчення іноземної мови. Автор описує складові частини мовного портфеля, аналізує дескриптори, які визначають рівень знань студентів.

В статье рассматривается эффективность создания языкового портфеля студента для усовершенствования процесса изучения иностранного языка. Автор описывает составляющие языкового портфеля, анализирует дескрипторы, которые определяют уровень знаний студентов.

The article deals with the efficiency in the creation of the Student's Language Portfolio to improve the process of a foreign language study. The author describes the components of the Language Portfolio, analyzes the descriptors that determine the students' level of knowledge.

Ключові слова: мовний портфель, самооцінка, рівнева шкала самооцінки, мовний паспорт, мовна біографія, досьє, власник портфеля, мовленнєві навички, форми оцінювання, дескриптори.

У рамках приєднання України до Болонського процесу все більш актуальною стає проблема мовної підготовки спеціалістів у ВНЗ, зокрема економістів та менеджерів. З метою формування у майбутніх фахівців умінь раціональної організації роботи та покращення рівня володіння іноземними мовами Рада Європи рекомендує впровадження європейського мовного портфеля в мовну освіту навчальних закладів усіх ступенів. Це інструмент, який є водночас «продуктом» і «процесом». [2]

Автори та дослідники цієї технології (Н.Д.Гальськова, К.М.Ірисханова, Н.Ф.Коряковцева, Н.Г.Соколова, Н.В.Ягельська, А.Dobson, D.Little, M.Muller, R.Sherer, L.Wertenschlag та ін.) позитивно оцінюють досвід пілотування і використання мовного портфеля (МП) на всіх ступенях вивчення іноземної мови. Як стверджує Н.Ф.Коряковцева [3, с.119], у процесі роботи з МП студент вчиться експериментувати з прийомами оволодіння мовою та виділяти найбільш продуктивні, накопичувати навчальний досвід, відстежувати свої успіхи і проблеми та вносити відповідну корекцію у свою роботу. За Н.Д.Гальськовою [1, с.10], МП вмотивує свого власника до самостійного й активного здійснення навчальної діяльності, до усвідомленої самооцінки свого мовленнєвого досвіду та, за необхідності, до його усвідомленої корекції.

Оскільки фундаментальним методологічним принципом мовної освіти є впровадження у навчальний процес лише тих методів і засобів навчання, які повинні відповідати потребам особистості в її соціальному контексті, ВНЗ мають зосередитися на вивченні іноземних мов не для загальних, а для спеціальних цілей. Саме тому для студентів варто створити професійно спрямований МП. З огляду на це, в Економіко-правовому інституті Київського національного лінгвістичного університету (КНЛУ) вперше було проведено мовний

експеримент шляхом введення у навчальний процес проекту європейського мовного портфеля для економістів. Портфель було укладено Н.В.Ягельською на базі кафедри методики викладання іноземних мов КНЛУ. За результатами її дослідження, специфіка функціонування МП полягає у реалізації своєї системи контролю, основу якої складають самоконтроль і самооцінка. [5]

Проте в переважній більшості ВНЗ економічного профілю, де вчиться приблизно 28% всіх студентів України, професійний МП ще не укладено. Це зумовило вибір теми нашого дослідження. Необхідність впровадження професійного МП для студентів економічних спеціальностей з метою оптимізації організації самостійної аудиторної та позааудиторної роботи в умовах реформування системи освіти України визначає актуальність теми нашого дослідження.

Мета статті полягає в: 1) обґрунтуванні необхідності створення професійного МП для вдосконалення процесу вивчення іноземної мови у немовних ВНЗ; 2) аналізі певних дескрипторів для студентів, які визначають рівень їхнього володіння навичками аудіювання, говоріння, читання і письма.

МП є персональним пакетом документів кожного студента, який вивчає іноземну мову. За допомогою цього документа студент має можливість здійснювати самооцінку своїх знань і умінь, ставити власну мету в навчанні, вести облік своїх досягнень, підтверджувати їх результатами тестів, екзаменів, а також сертифікатами та дипломами. Це один із способів організації процесу навчання іноземної мови, що забезпечує реалізацію особливої системи контролю, яка базується на самоконтролі та самокорекції. Використання МП забезпечує: автентичність навчального процесу, оскільки підтримується зв'язок між «навчальною ситуацією» і «реальним життям», таким чином, вивчення мови та культури виходить за межі навчального контексту і стає для студентів реальним; розвиток продуктивної навчальної діяльності та розвиток особистості студента як суб'єкта навчального процесу; можливість відстеження власних успіхів і проблем та внесення відповідних коректив у свою роботу.

МП складається з таких розділів, як:

I. Мовний паспорт.

II. Мовна біографія.

III. Досьє.

I. Мовний паспорт студента детально описує його досягнення й досвід у вивченні іноземних мов. Базою для цього є документальні підтвердження та самостійне оцінювання власного рівня володіння іноземними мовами за спеціальною рівневою шкалою самооцінки.

II. Мовна біографія є особливо важливим розділом в організації власної навчально-пізнавальної діяльності студента, оскільки завдяки своїй структурі він дозволяє спостерігати за успіхами та оцінювати результати студентів. За

допомогою цього розділу власник портфеля може систематизувати досвід вивчення кожної мови, визначити свій рівень володіння цими мовами, ставити цілі навчання та планувати процес їх реалізації. Крім того, за допомогою цього розділу викладачі та роботодавці мають змогу отримати необхідну інформацію щодо мовної компетенції власника портфеля. Регулярна робота з усіма компонентами розділу спонукає студента постійно оцінювати власну роботу: постановку мети, планування її реалізації, хід виконання, результат, відповідність результату меті. Розділ сплановано таким чином, щоб сприяти саме самостійній роботі студента, а викладач за таких умов стає консультантом і координатором діяльності студента, що відповідає європейським стандартам освіти.

Пропонуємо студентам розглянути чотири таблиці оцінювання власної роботи. Вони призначені для докладного визначення рівня володіння навичками мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письма) та для планування студентами власної навчальної діяльності. Кожна таблиця була укладена за загальноєвропейською шкалою оцінювання студентами мовленнєвих навичок і містить набір дескрипторів, який визначає рівень володіння іноземною мовою (A1, A2, B1, B2).

Таблиця 1

Listening Comprehension

What can I do in listening?	√
I can recognize some words and sentences and I know what they mean.	
I can understand the teacher's short instructions and what is said on the tape.	
I can understand some songs and rhymes.	
I can understand longer questions and instructions.	
I can understand messages and short conversations.	
I can understand longer passages and stories at a faster speed, spoken on the tape or by the teacher.	
When I listen to the tape or the teacher, I can pick out the general meaning and some details.	
I can understand when people are talking about something.	
I can understand speech at normal speed on subjects I have learnt about.	
Other points...	

Запропоновані вище таблиці не є уніфікованими. Кожному ВНЗ доцільно розробити власний пакет документів для визначення рівня підготовки їхніх студентів.

Таблиця 2

Speaking

What can I do in speaking?	√
1	2
I can speak by copying words spoken by the teacher or on the tape.	
I can make myself understood by using gestures and some words.	
I can answer simple questions using single words.	
I can give the names of some people, places and objects.	
I can say short sentences and phrases from memory.	
I can recite rhymes.	

Продовження табл. 2

1	2
I can take part in a short conversation.	
I can use language for getting what I need and ask questions.	
I can say some sentences about myself.	
I can make up some of my own sentences using phrases I have learnt.	
I can take part in a conversation of about 10-15 sentences.	
I can start and develop a conversation, give my opinion and ask questions.	
I can talk about what has happened or what is going to happen.	
My pronunciation is quite good.	
My pronunciation is very good.	
I need to improve my pronunciation.	
Other points...	

III. Досє дозволяє власнику портфеля повністю виявити свій творчий потенціал, оскільки сталу структуру його ще не визначено, а даються лише рекомендації щодо укладання. Зміст досє повинен складатися з переліку тих документів, які, на думку власника, можуть підтвердити оволодіння певними навичками мовленнєвої діяльності (тести, вправи, тези, статті, проекти, навчальні матеріали тощо), а також сертифікати та свідоцтва. Власник портфеля має право особисто вирішувати, які саме матеріали включати до досє.

Таблиця 3

Reading

What can I do in reading?	√
I can read aloud and understand some words which we have practiced.	
I can match the simple words and pictures.	
I can read and understand short sentences which we have practiced.	
I can read and understand some rhymes and poems.	
I can use my book or vocabulary to find out what some new words mean.	
I can read and understand short messages such as e-mails and postcards.	
I can read and say which are the most important parts or passages from a book (text).	
I can use dictionaries to look up new words.	
I can read and understand longer passages from a book (text).	
I can use clues to guess the meaning of new words.	
I can I can read and understand lots of different texts.	
I can I can read and understand the key points in leaflets, letters, magazines, newspaper articles etc.	
Other points...	

Таким чином, впровадження МП допомагає студентам визначати та документально засвідчувати власні успіхи й досягнення в опануванні іноземною мовою, здійснювати систематичну самооцінку, порівнювати результати власної оцінки з оцінкою викладача.

Таблиця 4

Writing

What can I do in writing?	√
1	2
I can copy single words without making mistakes.	
I can label pictures using words I know.	
I can copy phrases and sentences correctly.	

Продовження табл. 4

1	2
I can write short sentences without any help.	
I can write about things I like and dislike.	
I can write some words and phrase from memory.	
I can write single sentences from memory and make notes for myself and others.	
I can write postcards and short messages to my friends and family.	
I can write business letters.	
I can write a simple essay about myself and what I am going to do.	
Other points...	

МП мотивує студентів до самостійного й активного здійснення навчальної діяльності, до усвідомленої самооцінки мовленнєвого досвіду та його корекції, до творчої праці для самовдосконалення.

Все вищезгадане свідчить про ефективність використання МП на заняттях з іноземної мови в немовних ВНЗ.

Список використаних джерел:

1. Гальскова Н.Д. Языковой портфель как инструмент оценки и самооценки учащихся в области изучения иностранных языков // Иностранные языки в школе. – 2000. – №5. – С. 6-11.
2. Европейский Языковой Портфель: предложения по разработке / И. Крист, Ф.Дебюзер, А.Добсон и др.: Пер. с англ. – М.: Еврошкола, 1998. – 155 с.
3. Коряковцева Н.Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык: Пособие для учителей. – М.: Аркти, 2002. – 175 с.
4. Николаева С.Ю., Ягельська Н.В. Європейський Мовний Портфель для економістів // Іноземні мови. – 2004. – №2. – С. 9-12.
5. Ягельська Н.В. Європейський Мовний Портфель для економістів як засіб реалізації контролю і самоконтролю // Вісник КНЛУ. Серія: Педагогіка та психологія. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2004. – Вип. 7. – С. 275-281.

УДК 338.45

Г.З.Чекаловська,

Чортківський інститут підприємництва і бізнесу
Тернопільського національного економічного університету,
м. Чортків

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФІНАНСУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Проаналізовано стан та тенденції фінансування вищої освіти у зарубіжних країнах. Досліджено основні способи державної та позабюджетної підтримки студентів за кордоном. Визначено елементи, які доцільно запровадити в Україні для покращення фінансування вищої освіти.

Проанализировано стан и тенденции финансирования высшего образования в зарубежных странах. Исследовано основные способы государственной и внебюджетной поддержки студентов за рубежом. Выделено элементы, которые можно внедрить в Украине для улучшения финансирования высшего образования.

The state and trends in financing of higher education in foreign countries are analysed. The main ways of the state and extra-budgetary support to foreign students are investigated. The elements that should be introduced in Ukraine in order to improve the financing of higher education are determined.

Ключові слова: вища освіта, фінансування освіти, зарубіжний досвід, грант, стипендія, освітній кредит, освітній ваучер.

Вища освіта багатьох країн світу розглядається як важливий інструмент національної економіки, значення і роль якої постійно зростає. Особливої уваги заслуговує зміна механізмів управління вищою освітою в країнах світу, це